

Versoepel de bezoeksregeling in Vlaamse Woonzorgcentra: het kan nu! Het moet nu!

Overheid kondigt versoepelde bezoeksregeling aan : een gemiste kans.

De Vlaamse taskforce covid-19 Zorg verspreidde op 17 februari 2021 een kader van eerste versoepelingen voor de bezoeksregeling in de Vlaamse Woonzorgcentra. Ondertekenaars van deze open brief, directieleden van Vlaamse Woonzorgcentra en andere sympathisanten, willen hiermee hun diepe ontgoocheling uiten bij de inhoud van dit kader. Het schiet immers ruimschoots te kort in het zoeken naar een verantwoord evenwicht tussen het nemen van de juiste maatregelen om het risico van besmetting en ziekte door covid-19 te beheersen en de grootte van het mentale leed dat we onze bewoners, hun familie en vrienden ermee blijven aandoen.

Bewoners van woonzorgcentra in Vlaanderen verblijven er gemiddeld 2,67 jaar (MARA-analyse 2019, 2019). Dit is het gevolg van een beleid dat steeds meer inzet op thuis-ondersteunende initiatieven waardoor senioren hun opname vaak uitstellen tot ze méér zorgbehoevend zijn en zich in de finale van hun leven bevinden. Echter een woonzorgcentrum van vandaag hoort een plek te zijn waar, naast het invullen van de basisbehoeften, vooral wordt ingezet op het creëren van een warme thuis waar zingeving en kwaliteit van leven voorop staan. Vanuit dat perspectief is het noodzakelijk dat we naast de professionele hulp blijvend inzetten op de betrokkenheid en intense aanwezigheid van familie, vrienden en buren rondom de bewoners. Het is een wezenlijk onderdeel van zingeving en het menszijn, bewoner of niet van een woonzorgcentrum, dat hij zich omringt met geliefden met wie lief en leed kan gedeeld worden.

Net in dat cruciale element van ethisch verantwoorde woon- en leefzorg schort het noodgedwongen sedert de lock-down van woonzorgcentra vanaf 11 maart 2020. Met wisselende intensiteit hebben we onze bewoners in een keurslijf van restricties met betrekking tot hun bezoeksregeling geplaatst. Vanuit de wetenschap waarover we beschikken was dit trouwens een maatregel die onderbouwd was met verschillende argumenten. Studies leren ons immers dat de kans op het ontwikkelen van ernstige symptomen en overlijden door een covid-19-besmetting bij 85-plussers oploopt tot méér dan 50%. Bovendien bleek een besmetting in een collectieve woonvorm als een woonzorgcentrum vaak erg moeilijk in te dijken en nam snel epidemische vormen aan. Pasten we die restricties dan ook klakkeloos en éénzijdig toe? Uiteraard niet. Vanuit het principe 'baas in eigen huis' gingen wij maximaal in overleg met de bewoners en hun vertegenwoordigers om zo goed mogelijk een evenwicht te zoeken tussen wat moest vanuit het oogpunt van de veiligheid en wat kon vanuit het oogpunt

van het welzijn van de bewoner.

Maar uiteraard begint de tijd te dringen en weegt een periode van méér dan 11 maanden op de welzijnstoestand van vele bewoners. Alle creatieve inspanningen ten spijt om via digitale en andere systemen zoveel mogelijk contact te maken, kunnen we nu echt spreken van schade door sociale deprivatie. Omwille van de verhoogde kwetsbaarheid enerzijds en anderzijds het steeds zwaarder wegende isolement werd daarom bij de uitrol van de vaccinatie strategie terecht gekozen om bewoners en zorgverleners van de woonzorgcentra als eerste in te enten. De euforie groeide dan ook toen bewoners en families zicht kregen op een vaccinatiegraad van méér dan 95% bij bewoners en 80% en hoger bij medewerkers. Immers de wetenschappelijke studies omtrent de vaccinaties leren ons dat we dan gerust van een veilige context kunnen spreken en van een normalisatie van de situatie. In de woonzorgcentra worden vaccins toegediend van Pfizer-BioNtech. Het is een vaccin dat bestaat uit 2 dosissen. Minimaal 7 dagen na de 2de dosis biedt het een bescherming van 95% op het ontwikkelen van symptomen (Fernando P. Polack, 2020). Dit werd onderzocht op méér dan 43.000 personen van allerlei leeftijden, ook ouderen met co-morbide zorgproblemen. Intussen leren we ook uit studies dat het vaccin niet alleen zorgt voor de preventie van ziektesymptomen. Minstens even belangrijk is de wetenschap die ons nu bereikt dat het vaccin ook beschermt tegen besmettelijkheid. Gevaccineerde personen zullen, moesten ze nog drager worden van het virus, de ziekte ook veel minder snel overdragen aan anderen (Matan Levine-Tiefenbrun, 2021).

Sedert enige tijd zagen we dan ook de eerste pogingen in woonzorgcentra om af te wijken van de nationale richtlijnen, die overigens gemaakt zijn voor een wereld zonder vaccins. Waar tot voor kort enkel een vast nauwcontact en een wisselend afstandscontact mogelijk was, waren we getuigen van de eerste ontroerende taferelen waar ouderen na bijna één jaar terug een fysieke ontmoeting hadden met hun kinderen of kleinkinderen. Ontroerend, maar in een moderne beschaving ook beschamend dat het zo lang had moeten duren. We drongen sedert enige tijd dan ook aan op het uitwerken van een kader van versoepeling voor de zich aankondigende groepen, enclaves, deelgemeenschappen die al een volledige vaccinatie achter de rug hebben.

Wij waren verrast en bedroefd door de erg voorzichtige houding van de Taskforce bij het lanceren van hun zogenaamde versoepelde omgangsregeling van 17 februari. Het getuigt van weinig inlevingsvermogen van wat er echt leeft bij de bewoners in woonzorgcentra en van wat momenteel in de feiten reeds gangbaar is inzake de bezoeken. We kunnen dan ook nauwelijks spreken van een versoepeling. De nieuwe regeling bestaat er in dat bewoners nu 2 nauwe contacten mogen hebben, die per 2 weken mogen veranderen. Bewoners mogen zoals iedere burger buiten met maximaal 4 personen samenkomen. Bovendien is het de bewoner toegelaten over zijn eigen leefgroep heen terug nauwe contacten te leggen met andere bewoners van het woonzorgcentrum. Dat laatste is toe te juichen, maar legt bezwaarlijk de focus op waar het echt om gaat. Families staan nog steeds in de rij. Bewoners moeten nog steeds maanden wachten eer dat zij al hun familieleden hebben gezien. Intussen verstrijken de weken en maanden van hun vaak nog korte levensverwachting. De richtlijnen

gaan volledig voorbij aan de werking en effecten van een vaccin. Sterker nog, ze versterken de idee dat ze niet betrouwbaar zijn, hetgeen we hier ten stelligste willen vermijden. Bewoners en medewerkers zijn beschermd. Iedereen die op bezoek wil komen, ook wie niet gevaccineerd is, kan mits het respecteren van de gekende maatregelen zoals het mondkapje, afstand houden en handhygiëne in veilige omstandigheden dit doen. Uiteraard zonder onderlinge vermenging van bubbels bij het bezoek. Ze zullen geen besmetting oplopen in het woonzorgcentrum, noch bewoners besmetten.

De overheid zelf zegt de intentie te hebben snel een evaluatie te maken van deze nieuwe maatregelen en waar mogelijk verder te versoepelen. Een heel duidelijk en spoedig perspectief dringt zich op nu alle bewoners en nagenoeg alle medewerkers het engagement aangingen om zich te laten vaccineren met het oog op normalisering in de woonzorgcentra.

In woonzorgcentra is nu reeds 11 maanden een strengere lock-down van kracht dan in de reguliere samenleving. Er is nu de kans om in de omgekeerde richting een goed beredeneerde en veilige uitzondering te maken en de bewoners eindelijk de ruimte terug te geven waar ze recht op hebben. Het cliché bestaat dat ouderen veel tijd hebben. Laat het dan nu duidelijk zijn dat dit strikt gezien niet klopt.

Fundamenteel versoepelen! Nu graag, nu het nog kan.